

Nader onderzoek grote gele kwikstaart

Gebiedspilot Kwistbeek

projectnummer 435332
definitief revisie 00
26 juni 2019

Nader onderzoek grote gele kwikstaart

Gebiedspilot Kwistbeek

projectnummer 435332

definitief revisie 00
26 juni 2019

Auteurs

J.M. Kooijman

Opdrachtgever

Waterschap Limburg
Maria Theresialaan 99
6043 CX ROERMOND

Antea Group is aangesloten bij het
Netwerk Groene Bureaus

De informatie in voorliggende rapportage is (deels) afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden.

datum vrijgave

26/6/19

beschrijving revisie 00
definitief

goedkeuring

A.J.C. van Beek

vrijgave

W.A. Matla

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Planvoornemen	2
1.3	Planning werkzaamheden	2
2	Wettelijk kader Wet natuurbescherming	3
2.1	Algemeen	3
2.2	Soortbescherming	3
2.2.1	Ontheffingsplicht	4
2.2.2	Zorgplicht	4
3	Methodiek	5
3.1	Grote gele kwikstaart	5
3.2	Overzicht veldbezoeken	5
4	Resultaten	7
4.1	Algemeen	7
5	Effectbeoordeling	8
5.1	Grote gele kwikstaart	8
6	Conclusie	9
6.1	Conclusie	9
7	Bronnen	10

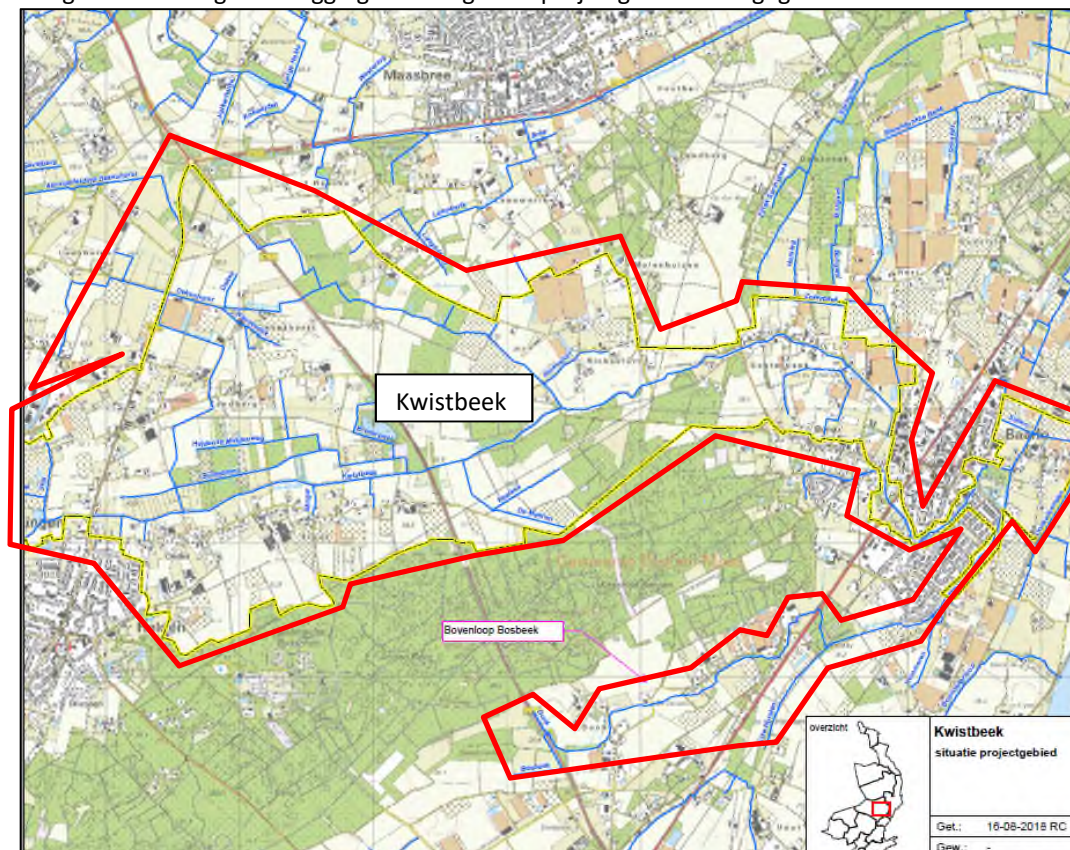
1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Waterschap Limburg is voornemens een beekherstelproject uit te voeren in het stroomgebied van de Kwistbeek te Panningen en Baarle (gemeente Peel en Maas). Het Waterschap heeft Antea Group gevraagd om dit project te begeleiden. Bij dergelijke projecten moet rekening worden gehouden met beschermde planten- en diersoorten en met beschermde gebieden. Er dient onderzocht te worden of de geplande ingrepen effect hebben op beschermde soorten. Ontwikkelingen mogen niet zonder meer plaatsvinden indien deze negatieve gevolgen hebben op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties. In dit kader is een natuurtoets uitgevoerd voor het voorgenomen beekherstelproject (Antea Group, 2018).

Uit de natuurtoets (Antea Group, 2018) is gebleken dat niet zonder nader onderzoek kan worden uitgesloten dat de grote gele kwikstaart nestlocaties heeft in het projectgebied. Om te bepalen of dit daadwerkelijk het geval is, is nader onderzoek uitgevoerd. In voorliggende rapportage zijn de resultaten van het nader onderzoek beschreven.

In Figuur 1.1 is de globale ligging van het gehele projectgebied weergegeven.

Figuur 1.1. Ligging van het projectgebied (rood omkaderd). Het betreft de Kwistbeek, de Bosbeek en de directe omgeving om de beken. Bron: Waterschap Limburg, 2018.

1.2 Planvoornemen

De wens van het Waterschap is om oude meanders mogelijk te herstellen in het landschap rondom de Kwistbeek. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de stroomsnelheid van het water en de hoeveelheid water dat in de beek moet blijven. Via meanderen kan de stroomsnelheid mogelijk worden verlaagd om meer water te houden in de beek. Ook ligt er een opgave voor natuur om de beek zodanig in te richten dat deze een kwaliteitsimpuls krijgt om meer kansen te bieden voor biodiversiteit. Vanuit ecologie ligt er ten aanzien van vismigratie een knip bij kasteel Baarlo. Vanuit de Maas kan optrek plaatsvinden tot aan kasteel Baarlo. Meer bovenstrooms wordt bekeken of stuwen eruit kunnen of vismigreerbaar kunnen worden. Echter, er is sprake van algemene doelen en soorten. Vismigratie ter plaatse is geen doel op zich.

Het hoofddoel van het project Herinrichting Kwistbeek is een verbeterd en toekomstbestendig beekstelsel. Daarvoor zijn de gebruiksfuncties (agrarisch, natuur, wonen en infra, recreatie, cultuurhistorie), de klimaatveranderingen en de hydrologische en ecologische eisen voor een optimale watersysteeminrichting essentieel. De hydrologie van het beekstelsel en de daarop afvoerende bebouwde gebieden en waterlopen is leidend voor het behalen van waterdoelen. Het beekstelsel wordt zodanig ingericht, dat deze toekomstbestendig is en voldoet aan de doelstellingen vanuit de KRW, het POL en de normering uit het NBW.

Bij deze uitwerking worden de functies zoals de af- en ontwatering van de landbouw, de natuur en recreatie, de landschappelijke inpassing, beheer- en onderhoudbaarheid en de wensen vanuit het omgeving uiteraard niet uit het oog verloren.

1.3 Planning werkzaamheden

De exacte planning van de werkzaamheden is nog niet bekend.

2 Wettelijk kader Wet natuurbescherming

Dit hoofdstuk beschrijft het wettelijk kader van de soortenbescherming ([paragraaf 2.2](#)) en de gebiedsbescherming ([paragraaf 2.3](#)) relevant voor voorliggende Natuurtoets.

2.1 Algemeen

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) heeft per 1 januari 2017 de Boswet, Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 vervangen. De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden. In het voorliggende Nader onderzoek wordt enkel ingegaan op de soortbescherming. Hier zal in Hoofdstuk 5 aan getoetst worden.

2.2 Soortbescherming

In de Wnb is soortbescherming opgedeeld in drie categorieën. Voor elke categorie gelden verschillende verbodsbepalingen die zijn vermeld in artikel 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wnb. Het gaat om de volgende drie categorieën:

1. soorten van de Vogelrichtlijn;
2. soorten van de Habitatrichtlijn, inclusief bijlage I en II uit Verdrag van Bern en bijlage I uit Verdrag van Bonn, met uitzondering van vogels;
3. 'andere soorten' (onderdeel A 'fauna' en onderdeel B 'flora').

De verbodsbepalingen en ontheffingsgronden voor de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. De derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving.

Voorliggende toetsing richt zich op het voorkomen van vogels met een jaarrond beschermd nest. Deze soortgroep is beschermd in het kader van de vogelrichtlijn en habitatrichtlijn en staan vermeld in de aangepaste lijst vogels met een jaarrond beschermd nest. Onderstaand zijn de verbodsbepalingen uit dit artikel uiteengezet.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Voor soorten van artikel 3.5 (Habitatrichtlijn, Bern en Bonn met uitzondering van vogels) is het eveneens verboden om in het wild levende dieren en planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen, opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen. Voortplantings- of rustplaatsen mogen niet beschadigd of vernield worden. Daarnaast geldt er een verbod op om planten behorend bij artikel 3.5 te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. In tegenstelling tot de Vogelrichtlijnsoorten in artikel 3.1, mogen dieren behorend bij artikel 3.5 niet opzettelijk verstoord worden, ook niet als er geen wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding.

Artikel 3.5 Wet natuurbescherming Europees beschermde soorten

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, Bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn met uitzondering van vogels, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied

2.2.1 Ontheffingsplicht

Indien bij het voornemen gestelde verboden in artikel 3.5 worden overtreden, en deze niet volledig gemitigeerd kunnen worden - dan is het mogelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie waarin het voornemen plaats vindt. De grond waarop een ontheffing mogelijk is, verschilt per categorie (1-3). Zie Bijlage 1 van de Natuurtoets (Antea Group, 2018) voor een uitgebreide toelichting.

2.2.2 Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in [artikel 1.11](#) de zorgplicht opgenomen. De zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

3 Methodiek

3.1 Grote gele kwikstaart

Voor het vaststellen van broedgevallen van de grote gele kwikstaart, dient op territorium- en nestindicerend gedrag gelet te worden volgens de BMP-methode, opgesteld door SOVON. Dit kan zijn het vertonen van baltsgedrag, zingende mannetjes, de aanwezigheid van een volwassen individu of paartje bij een potentiële nestplaats, transport van nestmateriaal, of als de jongen geboren zijn, transport van voedsel of ontlastingspakketjes. Voor het vaststellen van een territorium zijn minimaal 2 waarnemingen nodig, waarvan minimaal één in de periode 10 april - 20 juni. In de praktijk worden drie inventarisatiemomenten met tussenpozen uitgevoerd.

Het zoekgebied naar nesten van de grote gele kwikstaart omvat niet het gehele projectgebied van Figuur 1.1. Om deze reden is een zoekgebied voor mogelijke nesten opgesteld op basis van de locaties waar ingrepen plaatsvinden en waar geschikte nestlocaties aanwezig zijn voor de soort. Het zoekgebied is weergegeven in Figuur 3.1.

Figuur 3.1. Ligging van het zoekgebied naar de grote gele kwikstaart.

3.2 Overzicht veldbezoeken

In Tabel 3.1 is een overzicht gegeven van de data en weersomstandigheden van de inventarisaties. De inventarisaties zijn uitgevoerd door een erkend ecooloog van Antea Group.

Tabel 3.1. Overzicht inventarisaties.

Datum	Tijd	Soort	Activiteit	Weersomstandigheden
18-04-2019	6:00 – 13:30	Grote gele kwikstaart	Controle op nest indicerend gedrag van grote gele kwikstaart.	Zonnig, windkracht 2, 20 °C
24-05-2019	7:00 – 14:00	Grote gele kwikstaart	Controle op nest indicerend gedrag van grote gele kwikstaart.	Vrijwel onbewolkt, windkracht 1, 24 °C

12-6-2019	6:00 – 11:30	Grote gele kwikstaart	Controle op nest indicierend gedrag van grote gele kwikstaart.	Bewolkt, windstil, 18 °C
------------------	--------------	-----------------------	--	--------------------------

4 Resultaten

In paragraaf 4.1 wordt allereerst uiteengezet of de betreffende soorten, waar en wanneer zijn waargenomen. In paragraaf 4.2 is uiteengezet of de betreffende soorten een binding hebben met het plangebied.

4.1 Algemeen

In het plangebied is gedurende het nader onderzoek, de grote gele kwikstaart niet waargenomen. In het verkennende terreinbezoek van 22 november 2018 (Antea Group, 2018) is de grote gele kwikstaart wel waargenomen. Een impressie van mogelijke nestlocaties in het plangebied is weergegeven in Figuur 4.1.

Figuur 4.1. enkele geschikte nestlocaties voor grote gele kwikstaart.

De grote gele kwikstaart is echter niet waargenomen gedurende het nader onderzoek en kan worden uitgesloten. Broedende vogelsoorten in de directe zone van de Kwistbeek zijn: wilde eend, kleine karekiet, pimpelmees en graspieper. Door het open karakter van de oevers zijn geringe locaties aanwezig waar vogels tot broeden kunnen komen.

Tabel 4.1. Bevindingen per bezoek aan de Kwistbeek.

Datum	Bevindingen
18-04-2019	Grote gele kwikstaart niet waargenomen.
24-05-2019	Grote gele kwikstaart niet waargenomen.
12-6-2019	Grote gele kwikstaart niet waargenomen.

5 Effectbeoordeling

In dit hoofdstuk worden de in hoofdstuk 4 uiteengezette bevindingen getoetst aan de Wet natuurbescherming en wordt aangegeven of er een noodzaak is om een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aan te vragen.

5.1 Grote gele kwikstaart

De grote gele kwikstaart is gedurende twee veldbezoeken niet waargenomen langs de Kwistbeek. Tijdens het terreinbezoek (22 november 2018) voor de natuurtoets is de soort wel waargenomen. Mogelijk betreft het enkel doortrekkende dieren langs de Kwistbeek en is het plangebied niet aantrekkelijk genoeg om te broeden. Langs de Kwistbeek zijn de oevers veelal gemaaid en zeer steil. Daarnaast is langs vrijwel het gehele tracé afval uit het water zichtbaar. De Kwistbeek kent een redelijk intensief beheer, zie Figuur 5.1.

Figuur 5.1. Impressie zichtbaarheid beheersmaatregelen.

Langs het zoekgebied zijn echter ook weinig andere broedvogels waargenomen. Bij de meer beschutte locaties broedt een enkele kleine karekiet en een aantal wilde eenden. De geschikte broedlocaties van de grote gele kwikstaart nabij stuwen en andere stenen bouwwerken bleken onbewoond. De grote gele kwikstaart is tijdens het onderzoek in 2019 niet aangetroffen in het broedseizoen en kan worden uitgesloten in het zoekgebied. Het plangebied is daarnaast veelal verstoord door werkzaamheden en omliggend landgebruik.

6 Conclusie

6.1 Conclusie

Grote gele kwikstaart

De grote gele kwikstaart is tijdens het veldwerk in 2019 niet als broedvogel aangetroffen in het zoekgebied. De soort is wel waargenomen in de periode dat de grote gele kwikstaart in grote aantallen door Nederland trekt. De grote gele kwikstaart maakte in 2018 enkel gebruik van de Kwistbeek als trekvogel. Door het open karakter van de oevers en het intensieve beheer van de Kwistbeek is het plangebied mogelijk niet aantrekkelijk om te broeden. Negatieve effecten op de grote gele kwikstaart zijn uitgesloten. De grote gele kwikstaart staat de uitvoerbaarheid van het beekherstelproject niet in de weg. Vanuit de Wnb zijn geen belemmeringen.

7 Bronnen

Antea Group, 2018. Natuurtoets beekherstelproject de Kwistbeek. Definitief 10 december, 2018.

SOVON, 2016. Handleiding SOVON broedvogelonderzoek.

Overig:

NDFF

www.globespotter.cyclomedia.com

www.krnwtr.nl/hogtekaart-van-nederland

www.vivara.nl

www.SOVON.nl

Vogelbescherming Nederland

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT
T. 0612150767
E. arjan.vanbeek@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2016

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.